

Středoškolský učitel Jiří Jánský předložil další monografii, která se zařadila ke špičce soudobé produkce o šlechtických rodech. Erudicí i šíří zpracovaného materiálu by jí mohla leckterá publikace profesionálního historika závidět.

ROBERT NOVOTNÝ

Karel MLATEČEK, *Rytíři z Lulče a jejich přátelé*, Moravský zemský archiv, Brno 2014

317 s., ISBN 978-80-86931-83-8

Výzkum šlechtických rodů zažívá v poslední době rozkvět, pozornost je ale zacílena především na rody panské. V oblasti nižší šlechty je situace o poznání horší, byť i zde nalezneme výjimky. Karel Mlateček se již téměř dvě desetiletí systematicky věnuje studiu nižší šlechty na Vyškovsku a Bučovicku, které bylo nejen základem jeho disertační práce, ale i monografie o rodu rytířů z Lulče.

Kniha je rozdělena do dvou oddílů (*Vzestup...*, ... *A pád*) s předělem v husitských válkách, kdy došlo k vypálení hradu Lulče. Na tento hrad se Mlateček zaměřuje již v úvodu své knihy, v němž se pokouší identifikovat pravděpodobného stavitele: buď zeměpána, biskupa nebo některý rod vyšší šlechty, patrně pány ze Švábenic. Pozornost poté přesouvá k obecnějším úvahám o nižší šlechtě. Při její definici mohl autor vyjít ze své podnětné disertační práce, a podařilo se mu tudíž zobrazit tuto sociální skupinu velmi plasticky. Svoji pozornost autor zaměřil také na hospodářské dějiny a poměrně věrohodně se pokusil objasnit motivace jednotlivých majetkových transakcí rytířů z Lulče.

Mlateček se ve své práci věnuje především té větvi rodu, která sídlila na nominátním hradu. Luleč je poprvé doložena roku 1349 jako majetek Bedřicha nejstaršího. Rozkvět rodu byl spojen s jeho synem Bedřichem starším, který, jak Mlateček dokládá, nebyl seniorem rodu. Pro rytíře z Lulče je v tomto období charakteristická spolupráce několika rodových větví a odchody několika členů do jiných oblastí. Mnozí z nich našli uplatnění jako leníci olomouckého biskupa nebo klienti pánů z Kravař.

Z regionálních souřadnic se z příslušníků rodu vymanol pouze Oldřich Skála, který se účastnil kostnického koncilu a později se stal Zikmundovým vikářem v severoitalských městech Feltre a Belluno. Husitské války naopak pro rod znamenaly všestranný úpadek, rod přestává spolupracovat, spíše se o majetky sváří a vymírá osobou

Bernarda Petrovského z Lulče (poslední zmínka 1544).

Není jednoduché napsat čtivou monografii o šlechtickém rodu, jestliže většinu pramenů tvoří suché výčty o prodejkách a nákupech majetku či žalobách, které se povětšinou rovněž týkají majetku. Karel Mlateček se tohoto úkolu zhostil se ctí pomocí několika postupů. Své vyprávění zasadil do širších souvislostí Moravy, jednotlivých vesnic a blízkých šlechtických rodů. Navíc nabízí uměřené psychologické a ekonomické vysvětlení jednotlivých nákupů a prodejů, stejně jako půhonů. Svoji roli hraje také rozdělení tématu do kratších kapitol, které většinou pokrývají jednotlivé osobnosti rytířů z Lulče.

Výtek lze vznést jen několik. Nedomnívám se, že šlechtici vždy usilovali o majetkové osamostatnění, soužití několika členů stejného rodu na jednom hradu, často v nedílu nebo patronací seniora rodu (případně majitele hradu) bylo poměrně časté a podle zápisů půhoných knih většinou bezproblémové. Ve vrcholném a pozdním středověku také není ničím neobvyklým, že rod používá predikát podle již ztraceného hradu, především u vyšší šlechty (namátkou páni z Cimburka, Drahotuš, Kvasic, Lichtenburka). Jako zásadnější nedostatek vnímám absenci mapy rodového majetku; majetkové poměry by ostatně bylo užitečné vyjádřit i jinou grafickou formou (např. v tabulce porovnat jednotlivé pozemkové majitele v regionu Vyškovska či širším rámci, případně sledovat úpadek rodu výškou věn, která rytíři z Lulče zapisovali svým manželkám).

Předností Mlatečkovy práce je detailní vysledování dějin rodu v kontextu jeho sociálních sítí. Kniha tak nabízí cenný příspěvek nejen k dějinám regionu, ale i pro vlastní bádání o nižší šlechtě.

JAN ŠKVRŇÁK

CÍRKEVNÍ A DUCHOVNÍ DĚJINY

Thomas A. FUDGE, *The Trial of Jan Hus: Medieval Heresy and Criminal Procedure*, Oxford University Press, Oxford 2013

392 s., ISBN 978-0-19-998808-2

Thomas A. Fudge je velmi psavým autorem. V rychlém sledu vydal tři knihy, jejichž středobodem je Jan Hus a husitská revoluce: *Jan Hus:*